

LIKĖNŲ MINERALINIO VANDENS IR GĖLO VANDENS VANDENVIETĖS SANITARINIŲ APSAUGOS ZONŲ (SAZ) RIBŲ NUSTATYMO SPECIALIOJO PLANO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

I. BENDROJI DALIS

1. Likėnų mineralinio vandens ir gėlo vandens vandenvietės sanitarinių apsaugos zonų (SAZ) ribų nustatymo specialiojo plano rengimo organizatorius – Biržų rajono savivaldybės administracijos direktorius, Vytauto g. 38, Biržai.

2. Likėnų mineralinio vandens ir gėlo vandens vandenvietės sanitarinių apsaugos zonų (SAZ) ribų nustatymo specialiojo plano rengimo iniciatorius - viešoji įstaiga Respublikinė Panevėžio liginė, Smėlynės g. 25, Panevėžys.

3. Šio specialiojo plano rengimo tikslai:

3.1. nustatyti Likėnų mineralinio vandens ir gėlo vandens vandenvietės SAZ ribas, parengiant specialiojo planavimo dokumentą;

3.2. suderinti Savivaldybės ir kitų fizinių ar juridinių asmenų ar jų grupių interesus ir nustatyti SAZ tvarkymo režimus.

4. Planuojamos teritorijos vieta – žemės sklypas Biržų r. sav., Pabiržės sen., Pabiržės mstl., Likėnų g. 20A, greta esantys privatūs žemės ūkio paskirties žemės sklypai (kad. Nr.: 3645/0001:148, 3645/0001:83, 3645/0001:84, 3645/0001:82, 3645/0001:78) bei laisva valstybinė žemė.

5. Vandenviečių sanitarinių apsaugos zonos (SAZ) nustatomos, siekiant saugoti požeminio geriamojo ir natūralaus mineralinio vandens šaltinius nuo taršos, užtikrinti geriamojo vandens, tiekiamo vartotojams, saugą ir kokybę. SAZ nustatymo, įrengimo ir priežiūros klausimai reglamentuojami Lietuvos higienos normoje HN 44:2006 „Vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų nustatymas ir priežiūra“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. liepos 17 d. įsakymu Nr. V-613.

4. Likėnų mineralinio vandens ir gėlo vandens vandenvietės sanitarinių apsaugos zonų (SAZ) ribų nustatymo specialusis planas parengtas vadovaujantis:

4.1. Lietuvos Respublikos geriamojo vandens įstatymu;

4.2. Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu;

4.3. Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu;

4.4. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu;

4.5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“;

4.6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. lapkričio 29 d. nutarimu Nr. 1433 „Dėl Leidimų tirti žemės gelmes išdavimo taisyklių patvirtinimo“;

4.7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 26 d. nutarimas Nr. 584 „Dėl Žemės gelmių registro nuostatų patvirtinimo“;

4.8. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. V-455 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ patvirtinimo“;

4.9. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. V-758 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 28:2003 „Natūralaus mineralinio vandens ir šaltinio vandens naudojimo ir pateikimo į rinką reikalavimai“ patvirtinimo“;

4.10. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. liepos 17 d. įsakymu Nr. V-613 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 44:2006 „Vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų nustatymas ir priežiūra“ patvirtinimo“;

4.11. Biržų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. A-549 „Dėl Likėnų mineralinio vandens ir gėlo vandens vandenvietės sanitarinių apsaugos zonų (SAZ) ribų nustatymo specialiojo planavimo iniciavimo“;

4.12. Biržų rajono savivaldybės tarybos 2014 m. rugpjūčio 28 d. sprendimu Nr. T-149 „Dėl Likėnų mineralinio vandens ir gėlo vandens vandenvietės sanitarinių apsaugos zonų (SAZ) ribų nustatymo specialiojo plano rengimo“;

4.13. 2014 m. rugsėjo 18 d. Teritorijų planavimo proceso inicijavimo sutartimi Nr. SS-48;

4.14. Teritorijų planavimo sąlygomis:

4.14.1. Panevėžio VSC Biržų skyriaus 2014 m. spalio 9 d. Teritorijų planavimo sąlygos Nr. S-(7.48.B)-3391;

4.14.2. Biržų regioninio parko direkcijos 2014 m. spalio 13 d. Teritorijų planavimo sąlygos Nr. V3-442 (7.22);

4.14.3. Biržų rajono savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyriaus 2014 m. spalio 15 d. Teritorijų planavimo sąlygos Nr. 1;

4.15. Biržų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. lapkričio 21 d. įsakymu Nr. A-926 „Dėl Likėnų mineralinio vandens ir gėlo vandens vandenvietės sanitarinių apsaugos zonų (SAZ) ribų nustatymo specialiojo plano planavimo darbų programos patvirtinimo“;

4.16. Likėnų geriamojo gėlo vandens vandenvietės, esančios Biržų r. sav., Pabiržės mstl., Likėnų g. 20A, požeminio vandens eksploatacinių išteklių ir sanitarinės apsaugos zonos įvertinimo hidrogeologine ataskaita, patvirtinta Lietuvos geologijos tarnybos 2008 m. lapkričio 26 d.

II. ESAMA PADĖTIS

5. Žemės sklype Biržų r. sav., Pabiržės sen., Pabiržės mstl., Likėnų g. 20A, (pagal Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašą) yra uždarajai akcinei bendrovei „Biržų vandenys“ bei Viešajai įstaigai Respublikinei Panevėžio ligoninei nuosavybės teise priklausantys pastatai: siurblinė (unikalus kodas 3698-3003-6010), remonto dirbtuvės (unikalus Nr. 3698-3003-6021), siurblinė (unikalus kodas 3698-3003-6032), siurblinė (unikalus kodas 3698-3003-6043) bei kiemo statiniai (du gėlo vandens gręžiniai, du arteziniai gręžiniai, kiemo aptvėrimas, kurių unikalus Nr. 3698-3003-6054).

6. Šioje mineralinio ir gėlo vandens vandenvietėje 1975–1980 m. buvo įrengti du mineralinio vandens (nuosavybės teise priklausantys VŠĮ Respublikinei Panevėžio ligoninei: Nr. 910 (11978) „Likėnai“ ir Nr. 396 (21965) „Aukštaitija“) ir du gėlo vandens eksploataciniai gręžiniai (nuosavybės teise priklausantys UAB „Biržų vandenys“: Nr. 4814 (12462) ir Nr. 4403 (12611)). Iš šių gręžinių mineralinis vanduo tiekiamas Viešajai įstaigai Respublikinei Panevėžio ligoninei, o gėlas vanduo tai pačiai ligoninei ir penkiems daugiabučiams gyvenamiesiems namams.

7. 1980 m. Hidrogeologinės ekspedicijos Hidrogeologinė partija Nr. 2 atliko Likėnų mineralinio vandens telkinio detalios žvalgybos darbus, kurių pagrindu Lietuvos geologijos

valdybos Teritorinė atsargų komisija patvirtino eksploatacines mineralinio vandens atsargas. Gėlo vandens atsargos tuo metu nebuvo žvalgytos.

8. Vadovaujantis Ištirtų požeminio vandens išteklių aprobavimo tvarkos reikalavimais iškilo būtinybė įvertinti ir aprobuoti Likėnų požeminio gėlo vandens išteklius ir nustatyti vandenvietės sanitarines apsaugos zonas. Tai 2008 m. atliko UAB „Minera“, tuo metu nuosavybės teise valdžiusi minėtus objektus. Ši įmonė požeminio vandens išteklius įvertino atsižvelgdama į fondinę geologinę medžiagą, Geologijos valdybos Hidrogeologijos ekspedicijos 1976–1980 m. atliktų mineralinio vandens telkinio žvalgybos darbų ataskaitą, gręžinių pasų duomenis, šiuose gręžiniuose atliktų daugiamečių stebėjimų medžiagą bei vandenvietėje atliktų papildomų hidrodinaminių ir hidrocheminių tyrimų rezultatus.

9. Gėlo geriamojo vandens vandenvietė pradėta eksploatuoti 1975 m. 1981 m., jos rekonstravimo metu, buvo nutiesti nauji vandentiekio tinklai ir išgręžtas gręžinys Nr. 4814. Per visą vandenvietės eksploatacijos laikotarpį buvo atliekami sistemingi išgaunamo vandens cheminės sudėties tyrimai. Šių tyrimų rezultatai rodo, kad ištirpusių vandenyje mineralinių medžiagų kiekis ir sudėtis stabilūs. Bendra mineralizacija svyravo apie 0,5g/l.

10. Likėnų mineralinio ir gėlo vandens vandenvietė yra aptverta vielos tinklo tvora, nuolat valoma ir tvarkoma. Nustatytoje taršos apribojimų juostoje nėra jokių gamybinių ar kitų pastatų ir draudžiama veikla šioje teritorijoje nevykdoma.

III. SPECIALIOJO PLANO SPRENDINIAI

11. Vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų nustatyto principai reglamentuoti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. liepos 17 d. įsakyme Nr. V-613 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 44:2006 „Vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų nustatymas ir priežiūra“ patvirtinimo“. Šiuo teisės aktu nustatyta, kad visos vandenvietės pagal eksploatuojamų vandeningų horizontų slūgsojimo sąlygas, ryšį su kritulių ir paviršiniaus vandenimis skirstomos į tris grupes: I – uždara, II – pusiau uždara ir III – atviros. Šiame specialiajame plane nagrinėjama gėlo vandens vandenvietė yra IIb1 grupės pusiau uždaro tipo vandenvietė, kurioje eksploatuojamas sąlyginai gerai izoliuotas neribotas vandeningas sluoksnis daugiasluoksnyje storumėje.

12. Šioje pusiau uždaroje vandenvietėje išgaunamo gėlo vandens kiekis neviršija 100 m³ per parą, todėl jai skaičiuoti SAZ nereikia. Vandenvietei nustatoma 1 – oji 10 m griežto režimo sanitarinė apsaugos juosta.

13. Likėnų mineralinio vandens vandenvietė yra I grupės (uždara vandenvietė), todėl aplink mineralinio vandens gręžinius nustatoma 5 m SAZ – griežto režimo juosta. Be to apie visus keturis gręžinius, esančius nagrinėjamoje vandenvietėje, 50 m spinduliu nustatoma taršos apribojimo juosta, kurios bendras plotas – 2,3155 ha.

14. Į nustatytą vandenvietės taršos apribojimo juostą patenka penkių greta esančių žemės ūkio paskirties žemės sklypų dalys:

14.1. 0,1097 ha ploto žemės sklypo Biržų r. sav., Pabiržės sen., Likėnų k. (kad. Nr. 3645/0001:148 Pabiržės k. v.) dalis (visas sklypo plotas – 0,5700 ha);

14.2. 0,0687 ha ploto žemės sklypo Biržų r. sav., Pabiržės sen., Likėnų k. (kad. Nr. 3645/0001:83 Pabiržės k. v.) dalis (visas sklypo plotas – 0,3100 ha);

14.3. 0,0777 ha ploto žemės sklypo Biržų r. sav., Pabiržės sen., Likėnų k. (kad. Nr. 3645/0001:84 Pabiržės k. v.) dalis (visas sklypo plotas – 0,3100 ha);

14.4. 0,0276 ha ploto žemės sklypo Biržų r. sav., Pabiržės sen., Likėnų k. (kad. Nr. 3645/0001:82 Pabiržės k. v.) dalis (visas sklypo plotas – 0,2100 ha);

14.5. 0,0313 ha ploto žemės sklypo Biržų r. sav., Pabiržės sen., Likėnų k. (kad. Nr. 3645/0001:78 Pabiržės k. v.) dalis (visas sklypo plotas – 0,2200 ha).

15. Vadovaujantis Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų“ visiems šiems sklypams turi būti taikomos minėto nutarimo XX skyriaus „Požeminių vandens telkinių (vandenviečių) sanitarinės apsaugos zonos“ nuostatos, todėl šių sklypų duomenys, esantys Nekilnojamojo turto registre, turi būti patikslinti minėta specialiaja sąlyga.

16. Šiuo specialiuoju planu nustatytos vandenvietės SAZ juostos turi būti žymimos rengiant kitus teritorijų planavimo dokumentus, o ūkinė veikla reguliuojama pagal teisės aktuose nustatytus reikalavimus:

16.1. 1-oji juosta turi būti tvarkinga, apželdinta, vandens kaptazo ir tiekimo įrenginiai apsaugoti nuo neteisėto fizinio poveikio, turi būti čiaupai vandens mėginiams paimti. 1-oje juostoje draudžiama bet kokia ūkinė veikla, tiesiogiai nesusijusi su požeminio vandens naudojimu, jo gerinimu ir tiekimu;

16.2. 50 m taršos apribojimo juostos teritoriją draudžiama teršti komunalinėmis, nepavojingomis ir pavojingomis atliekomis, cheminėmis medžiagomis ir preparatais, radioaktyviosiomis medžiagomis ir atliekomis, naudoti augalų apsaugos priemones, organines ir mineralines trąšas, rengti minėtų medžiagų ir preparatų bei atliekų saugyklas ar sąvartynus, statyti naftos produktų saugyklas, degalines, autoplovyklas, autoremonto dirbtuves, steigti kapines, užkasti kritusius gyvulius, įrengti nuotekų kaupimo ir valymo įrenginius, nuotekų dumblo saugyklas, siloso tranšėjas, statyti gyvulininkystės ir paukštininkystės įmones ar vykdyti kitą veiklą, galinčią bakteriologiškai ar cheminėmis medžiagomis ir preparatais užteršti požeminį vandenį;

16.3. Visų grupių vandenviečių SAZ visose juostose (nepriklausomai ar yra kaptazo sritis gruntiniame vandeningajame sluoksnyje) neturi būti nenaudojamų grėžinių, išskyrus grėžinius, skirtus požeminio vandens būklei stebėti;

16.4. Visų grupių vandenviečių SAZ visose juostose į požeminius vandeninguosius sluoksnius draudžiama tiesiogiai išleisti valytus ir nevalytus pramoninius, buitinius nutekamuosius vandenį, radioaktyviašias ir chemines medžiagas ir preparatus.

17. Vandenviečių SAZ kontrolę teisės aktų nustatyta tvarka pagal savo kompetenciją vykdo:

17.1. RAAD pareigūnai požeminio vandens saugos, užteršimo prevencijos ir jo išteklių išgavimo apskaitos požiūriu;

17.2. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos pareigūnai teisės akto nustatyta tvarka.

18. Už nustatytų reikalavimų laikymąsi 1-ojoje juostoje atsako vandenvietės savininkas.

19. Už nustatytų reikalavimų laikymąsi vandenviečių taršos apribojimo juostoje atsako juridiniai ir fiziniai asmenys, kurie vykdo ūkinę veiklą šiose juostose.